

Summary. Established that the veterinary-sanitary activities specialists of veterinary medicine began to develop only in 1888, when it opened slaughter Kyiv City, where they spent veterinary-sanitary examination of meat and products of slaughter and prevent environmental pollution slaughter waste.

Key words. Kyiv, city skotoboyni, veterinary and sanitary activities, veterinarian.

УДК 636.09(092)

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ВЕТСАНЕКСПЕРТА, НАУКОВЦЯ, ВЧИТЕЛЯ, ЗЕМЛЯКА – ПРОФЕСОРА МИКОЛИ ФЕДОРОВИЧА ШУКЛІНА

Труш А.М., к.біол.н., доцент

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. *Микола Федорович Шуклін – доктор ветеринарних наук, професор, академік. Заслужений діяч науки і техніки республіки Казахстан, лауреат Урядової премії РК імені академіка ВАСГНІЛ А.І. Бараєва, який мав 70-річний стаж роботи у ветеринарній медицині. Пішов із життя 27.04.2012 року, проживши 96 років.*

Ключові слова: *Микола Федорович Шуклін, Казахстан, Алма-Атинський зооветеринарний інститут.*

Микола Федорович Шуклін, 16 років (з 1980 до 1996 року), очолював кафедру ветеринарно-санітарної експертизи Алма-Атинського зооветеринарного інституту (АЗВІ), нині Казахський державний національний університет. В часи СРСР він був одним із керівників цільових аспірантів профільних вузів інших республік країни. На той час в СРСР було тільки 3 навчальних заклади, які проводили набір до цільової аспірантури з дисципліни ветеринарно-санітарна експертиза - це Московська ветеринарна академія, Київська сільськогосподарська академія та Алма-Атинський зооветеринарний інститут. Крім того він постійно приймав участь у всіх семінарах та симпозиумах ветеринарно-санітарних експертів колишнього Радянського Союзу, де постійно з ним зустрічався та спілкувався його товариш, колега і земляк, так називав його Микола Федорович, завідувач кафедрою технології продуктів тваринництва та вет. сан. експертизи Харківського зооветеринарного інституту В.П. Образцов.

Народився Микола Федорович 21 жовтня 1916 року на Україні в Ізюмському окрузі Харківської області, селище Петровське. Закінчив школу колгоспної молоді - семирічку. У 1928 році у цьому селищі було створено робітфак Харківського ветеринарного інституту. У 1932 році з 4-го курсу робітфаку директор зібрав більше 20 випускників (в тому числі був і М.Ф. Шуклін), яких було

відправлено на навчання в Харківський ветеринарний інститут. Раніше було не так, як зараз, в інститут приймали без жодних вступних екзаменів, конкурсів, привезли документи, здали - вчись! Документи студентам на руки в той час не видавали, а куди без них? Але до робітфаку йому прийшлося об'їздити весь Донецький кряж, тому що йому після 7-річки дуже хотілось вивчитись на будівельника, або отримати спеціальність з механічного профілю. Занадто його приваблювала робота із залізом. В селищі була машино-тракторна станція, яка мала добре об лаштовану майстерню, в якій він міг годинами простоювати біля токарного верстата і дивитися, як гарно відходить з під різця токаря залізна стружка. Ось за цим і їздив у пошуках закладу, де б могли його навчити так майстерно працювати. В селищі не було 8 -го класу, а після 7 класів він мав мало років, щоб його прийняли до технічного закладу навчатися далі. В пошуках навчання він їздив на товарних потягах самостійно і навіть не один, а з однокласницею з якою дуже товаришував. На той час у нього було перше шкільне не розділене кохання, яке він пам'ятав все своє життя. Навіть і

мені, його учню, прийшлося спостерігати такий випадок, коли він приїхав на святкування 140-річного ювілею Харківського зооветеринарного інституту, дорогою ми заїхали на його батьківщину - в селище Петровське Балаклійського району Харківської області. Не був він на своїй Батьківщині більше 40 років, але ми знайшли батьківську цілу хату, в якій жили люди, потім пішли на старий цвинтар, де з великим трудом розшукали батьківські могилки. Під час перебування в селищі він згадав вулицю, на якій ми знайшли хату де мешкала його шкільна подруга. Цей момент я запам'ятав на все власне життя, коли він з хвилюванням постукав у двері і вийшла літня жінка, а коли він у неї спитав Марія ти упізнаєш мене то вона дуже швидко із хвилюванням відповіла: «Миколо, я б тебе і на тім світі упізнала». Це для мене був приклад чистого безкорисного людського товаришування.

Семинар завідувачів кафедр ветеринарно-санітарної експертизи, 1980 р. В.П. Образцов другий у другому ряду з ліва на право

В 1937 році він закінчив Харківський ветеринарний інститут та отримав професію ветеринарного лікаря. Одразу після закінчення, його направили до Пирятинського району, Полтавської області де він два роки працював завідувачем ветеринарної лікарні. Це був дуже тяжкий час, так звана «ЕЖОВЩИНА», коли безслідно зникали люди, як молоді так і старші, під виглядом ворогів народу. Приїхав він на роботу в серпні місяці і був шостим лікарем в лікарні, а в жовтні залишився один, а всіх інших прибрали до рук «Сжові рукавиці».

З початком Другої світової війни, в 1939 році, його було призвано до лав Червоної Армії і з тих пір він на 30 років надів на себе сіру шинель. Він пройшов військові учбові збори при 48-му запасному артилерійському полку в місті Вознесенську, які тривали півтора роки. Потім полк було перебазовано до міста Нікополь. Після закінчення зборів наказом наркома оборони СРСР його зарахували до кадрового командно-керівного складу Червоної Армії і присвоїли звання військового ветеринарного лікаря третього рангу, що відповідає званню капітана. Так і почалася його офіцерська військова служба з призначення його ветеринарним лікарем 108-го кавалерійського полку, який дислокувався на кордоні Радянського Союзу в селищі Яргора на річці Прут, де і застала його 22 червня 1941 року Велика Вітчизняна війна.

Служив він в полку, який належав до кавалерійського корпусу генерала Белова. Це був

прославлений генерал, який відзначився в боях під Москвою. Медаль «За відвагу», йому вручав сам маршал Жуков за оборону Москви. Вітчизняна війна тривала 1418 днів, з яких на його долю випало 1040 днів, де три місяці він провів у госпіталю в Казані після важкого поранення під Москвою. Як начальник ветеринарної служби дивізії він приймав участь в обороні Сталінграда та прориву блокади Ленінграда. Війну закінчив підполковником. Після війни продовжував службу в Свердловську, в штабі Уральського воєнного округу, на посаді начальника ветеринарної служби з військовим званням полковника.

У спогадах при розмові Микола Федорович розповідав, що за час війни у ветеринарних установах, це в головному у полкових і дивізійних лазаретах, було виліковано 3,5 млн. коней, які були поставлені до строю. Це багато про що говорить, отже роль коня в армії на той час була величезною. Судіть самі, коли в дивізії було 12 артилерійських батарей, і лише дві з них були на автомобільній тязі, а всі інші - на кінній. Під час війни були мобілізовані кавалерійські полки, всього було сформовано 11 корпусів (3 полка у кожному). Тому артилеристи особливо цінували коня і дуже його шкодували, але і ветеринарним лікарям роботи вистачало під час їх лікування. Крім того, в обов'язки ветеринарного лікаря входило і контроль за якістю забезпечення військ особистого складу харчовими продуктами тваринництва. З медичної служби ця відповідальність на той час знімалася.

Після 30 років служби в армії у званні полковника він звільнився в запас і в 1969 році був прийнятий в Алма-Атинський ЗВІ на кафедрі ветсанекспертизи і радіобіології, де працював до 1996 року на посадах доцента, професора, завідуючого кафедрою.

У 1980 році ним було захищено докторську дисертацію. Крім педагогічної діяльності він активно проводив наукову роботу. Так відповідним розпорядженням ветеринарного департаменту

республіки Казахстану при кафедрі ветеринарної експертизи АЗВІ було створено наукову групу, яка під керівництвом М.Ф. Шукліна вела розробку за закритою тематикою. Базову частину роботи перевіряла Урядова комісія СРСР на виробничих іспитах. Після перевірки виконаної роботи комісією була надана позитивна оцінка, а наукова група була удостоєна заохочувальної премії в 50 тисяч рублів (1983 р.), а її керівник М.Ф. Шуклін Президією Верховної Ради СРСР був нагороджений орденом Пошани. Надалі науко-дослідну роботу за цією тематикою йому було доручено продовжувати. Пізніше, як результат цієї роботи, одержали матеріал для написання та успішного захисту 2-х докторських і 7-м кандидатських дисертацій учасників цих досліджень, де науковим керівником був М.Ф. Шуклін.

Поряд з плідною науковою діяльністю професор брав активну участь і в громадському житті інституту, був секретарем парткому, неодноразово очолював партійну організацію військової кафедри АЗВІ, був постійним членом Вченої ради.

Велике значення у своїй творчій практиці М.Ф. Шуклін надавав видавничій діяльності. Крім наукових виступів в журналах, збірниках (їх понад 120) під його керівництвом (він же редактор і активний співавтор) була створена авторська група відомих вчених з області вет.сан. експертизи і радіобіології (Алмати, Москва, Казань, Київ, Львів, Харків та ін.). Цим авторським колективом з 1970 до 2004 року було надруковано 6 фундаментальних посібників (в тому числі і навчальних). Загальний обсяг яких, склав 177 надрукованих аркушів (2750 сторінок друкарського тексту). Тираж видання склав більше 70 тисяч примірників.

Серед видавничих праць – «Ветеринарно-санітарна експертиза продуктів тваринництва при ядерному, хімічному та бактеріологічному ураженні тварин», «Польова ВСЕ» (Алмати, «Кайнар», 1971 р.), науково-історична праця «Нариси з історії вітчизняної ВСЕ» (Алмати, «Кредо», 1999 р.), 2 - томний посібник : «ВСЕ, стандартизація та сертифікація продуктів» (Алмати, Казань, 2003 р., 2005р., на 60 надрукованих аркушах), за який йому і було присвоєно Урядову премію РК імені відомого академіка ВАСГНІЛ А.І. Бараєва.

За участь у Великій Вітчизняній війні, зразкову службу у лавах збройних сил СРСР та плідотворну наукову діяльність Микола Федорович Шуклін нагороджений шістьма орденами СРСР.

ЖИЗНЕННИЙ ПУТЬ ВЕТСАНАЕКСПЕРТА, УЧЕНОГО, УЧИТЕЛЯ, ЗЕМЛЯКА -
ПРОФЕССОРА НИКОЛАЯ ФЕДОРОВИЧА ШУКЛИНА

Труш А.М., к. биол.н., доцент

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. Николай Федорович Шуклин - доктор ветеринарных наук, профессор, академик. Заслуженный деятель науки и техники республики Казахстан, лауреат Правительственной премии РК имени академика ВАСХНИЛ А.И. Бараева, который имел 70-летний стаж работы в ветеринарной медицине. Ушел из жизни 27.04.2012 года, прожив 96 лет.

Ключевые слова: Николай Федорович Шуклин, Казахстан, Алма-Атинский зооветеринарный институт.

THE LIFE PATH OF PETSANAEXSMEF, SCIENTIST, TEACHER, FELLOW - COUNTRYMAN
PROFESSOR NIKOLAY FEDOROVICH SHUKLINA

Trush A. M. PhD, associate professor,

Kharkov State Zooveterinary Academy, Kharkov.

Summary. Nikolai Fedorovich Shuklin - doctor of veterinary Sciences, Professor, academician. Honoured worker of science and technology of the Republic of Kazakhstan, laureate of Government prize of RK named by academician of VASKHNIL A.I. Barayev, who had a 70-year work experience in veterinary medicine. Died Friday, 27 April 2012 year, having lived 96 years.

Key words: Nikolai Fedorovich Shuklin, Kazakhstan, Alma-ATA zooveterinary Institute.

УДК 378.124.2(09)

**ПОСТАТЬ ПРОФЕСОРА ПЕТРОВА О.М. В ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ
КАФЕДРИ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ХАРКІВСЬКОГО
ВЕТЕРИНАРНОГО ІНСТИТУТУ**

Яценко І.В., д.вет.н., академік АН ВО України, професор

Бондаревський М.М., к.вет.н, доцент

Головко Н.П., асистент

Сененко Є.О., магістрант

Кириченко В.М., бакалавр ветеринарної медицини

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. Проаналізована роль професора О.М. Петрова в історії становлення та розвитку ветеринарно-санітарної експертизи в Харківському ветеринарному інституті. Показано, що професор О.М. Петров в 1929 році організував кафедру ветеринарно-санітарної експертизи, в 1932 році вперше видрукував підручник українською і російською мовами «М'ясознавство з основами технології м'ясних продуктів», підготував 20 кандидатів наук.

Ключові слова: історія ветеринарної медицини, Харківський ветеринарний інститут, професор О.М. Петров, ветеринарно-санітарна експертиза.

Актуальність проблеми. Історія Харківської державної зооветеринарної академії – це історія двох, раніше самостійно існувавших вузів – Харківського ветеринарного і Хаківського зоотехнічного інститутів. Початком першого з них вважається 1805 р. – час заснування Харківського університету. Однією з кафедр цього університету була кафедра скотолікування, організована запрошеним із Німеччини професором Федеріком Пільгером. В подальшому ця кафедра у 1839 р. трансформована у ветеринарну школу, а в 1851 р. – у ветеринарне училище. В 1873 р. ветеринарне училище реорганізоване в Харківський ветеринарний інститут [4-8].

Недостатня вивченість становлення, розвитку та функціонування кафедри ветеринарно-санітарної експертизи при Харківському ветеринарному інституті, висвітлення ролі та значення засновника та першого завідувача кафедри професора О.М. Петрова була предметом наших досліджень.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом для досліджень були наукові фонди бібліотеки Харківської державної зооветеринарної академії, Харківської національної бібліотеки ім.